

**Programutvärdering –
tandläkarprogrammet vid
Universitetet i Bergen
2021**

Programsensor:

Malin Brundin, Universitetslektor

INNEHÅLL

1. Granskningsrapport

1.1 Uppdrag och specifika frågeställningar

1.2 Begränsningar i rapporten

1.3 Studieplaner i relation till *Forskrift om nasjonal retningslinje for tannpleierutdanning*

1.4 Slutligt yttrande

1.5 Rekommendationer

2. Bilaga

1.1 Uppdrag och specifika frågeställningar

Tandläkarutbildningen i Bergen genomgår just nu en revision. Till detta kommer att nya nationella riktlinjer tagits fram för att säkerställa att utbildningen vid de olika lärosätena ska ge studenterna samma utbildningsnivå.

Uppdraget gäller att se över innehållet utbildningsplan/kursplaner för att säkerställa att dessa uppfyller god kvalitet och inbegriper de mål som satts upp i de nationella föreskrifterna.

I denna granskning ligger tyngdpunkten på tillämpningen av de nationella föreskrifter gällande tandläkarutbildningen som nyligen utarbetats och som skall ligga till grund för utbildningsplanen.

Till grund för utvärderingen ligger delar av *Foreskrift om nasjonal retningslinje for tannlegeutdanning (kap 2-5)* och *Studieplan for Integrert masterprogram i odontologi* vid Bergen universitet, till detta också ämnesbeskrivningar för de olika kurserna som bygger upp programmet.

Granskningen utvärderar de förutsättningar som finns i syfte att nå uppsatta mål (enligt *Foreskrift om nasjonal retningslinje for tannlegeutdanning*).

De specifika frågor som granskningen ämnar ge svar på är:

1. Finns det delar/ämnen som tycks ha för stor plats/kan minskas i programmet i förhållande till studentens samlade kompetenskrav och arbetsmängd («overload» i utbildningen)?
2. Finns det delar som saknas eller har för liten plats i programmet?

Granskningen är sammanställd i form av en kortfattad rapport som identifierar styrkor, brister och utvecklingsområden.

Programsensorns yttrande och rekommendationer kan ligga till grund för fortsatt kvalitetsutveckling inom tandläkarprogrammet vid UiB.

1.2 Begrensninger i rapporten

Den nye reviderede uddannelsesplanen for tandlækeruddannelsen er allerede sat i brug. Det betyder at dele af studenterne ved programmet går ifølge nye kursusplaner, mens andre følger den tidligere uddannelsesplan. Kursplanerne (fagbeskrivelserne) for studieår 1-3 er tilgængelige ifølge den nye uddannelsesplan, mens fagbeskrivelser for studieår 4-5 endnu ikke er besluttet i programrådet. De kursusplaner der er gennemset er:

Studieår 1-3 ifølge nye uddannelsesplaner

Studieår 4-5 ifølge tidligere uddannelsesplan.

1.3 Studieplaner i relation til *Forskrift om nasjonal retningslinje for tannlegeutdanning*

Forskrift om nasjonal retningslinje for tannlegeutdanning er fastslått frå Kunnskapsdepartementet og gjeld universitet og høyskolar som bedriver tandlækeruddanning og skal sikre en nasjonalt likverdig fagnivå så studenten har en likverdig kompetanse ved avsluttet utdanning uavhengig av utdannelsessted. Forskriften skal gjelde ved UiB frå og med 2021.

For å utvärdera huruvida tandlækeruddannelsen ved UiB møter de mål som er satt opp av Kunnskapsdepartementet har en matris opprørt der alle mål som er angitt i *Forskrift om nasjonal retningslinje for tannlegeutdanning* er satt opp og deretter korrelert til gjeldende kursusplaner (fagbeskrivelser; se bilaga 1). Målene er oppdelte i *Kunnskap*, *Ferdigheter* og *Generell kompetanse*. Kursplanene er oppsatt på samme måte som det gjør det mulig å utvärdera om målene er dekket i utdannelsen.

Kapitel 2 Læringsutbytte for kompetanseområdet profesjonalitet

Ved gjennomgang konstateres at i et antall mål innenfor Kapitel 2 mangler det i gjeldende kursusplaner. Mål som ikke tydelig kan leses ut av kursusplaner er:

Kunnskapsmål:

- har inngående kunnskap om barn og unge og er en yrkesutøver som ivaretar disse og sikrer deres medvirkning og rettigheter ved behov for odontologisk behandling og/eller tjenester

- har kunnskap om inkludering, likestilling og ikke-diskriminering, uavhengig av kjønn, etnisitet, religion og livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og alder, slik at alle grupper i samfunnet sikres likeverdige tjenester
- har kunnskap om samenes status som urfolk og om samenes rettigheter, særlig innenfor helse- og sosialfeltet. Kandidaten skal også sikre samiske pasienters rettigheter til eget språk i forbindelse med odontologisk behandling og tjenester
- kjenner til hvilke særskilte utfordringer som kan gjelde for pasienter med kort botid i Norge og lite kjennskap til det norske helsevesenet
- Kunnskapsmål gällande joniserande strålning saknas (lagar och förordningar).

Inom **Färdighet** saknas tydliga mål gällande:

- kan bruke oppdatert kunnskap om lovverk og retningslinjer relatert til samtykke for alle kategorier pasienter, inkludert barn og voksne uten samtykkekompetanse
- kan bruke kunnskap om pasienters rettigheter og er en yrkesutøver som ivaretar disse. Kandidaten skal videre sikre barn og unges medvirkning ved behov for odontologisk behandling og/eller tjenester

Generell kompetens saknar tydliga mål gällande:

- kjenner til nytenkning og innovasjonsprosesser og kan bidra til tjenestinnovasjon og systematiske og kvalitetsforbedrende arbeidsprosesser

Kapitel 3 Læringsutbytte for kompetanseområdet – Sikker og effektiv praksis

Vid gjennomgang konstateras att i stort sett alla mål inom Kapitel 3 berörs under utbildningen. Mål som inte tydligt kan utläsas ur kursplaner är:

Kunnskapsmål:

Här kan mål kring *kunnskap om strålevern og gjeldende strålevernrutiner* förtydligas.

Samtlige mål inom **færdighet** mts av gællande kursplaner.

Generell kompetens saknar tydlige mål gællande:

- har innsikt i digital kompetanse og kan bistå i utviklingen av og bruke egnet teknologi, herunder digital sikkerhet både på individ- og systemnivå.

Kapitel 4 Læringsutbytte for kompetanseområdet pasient- og brukersentrert omsorg

Vid gjennomgng konstateras att ett antal mål inom Kapitel 4 saknas i gællande kursplaner. Mål som inte tydeligt kan utläsas ur kursplaner ær:

Kunnskapsmål:

- har bred kunnskap om relasjons-, kommunikasjons- og veiledningsmetoder i yrkesutøvelsen, herunder språkets og kulturens betydning for kommunikasjon og samhandling

- har bred kunnskap om sosiale og helsemessige problemer inkludert omsorgssvikt, vold, overgrep, rus- og sosioøkonomiske problemer og kan identifisere og følge opp mennesker med slike utfordringer. Kandidaten skal videre kunne sette inn nødvendige tiltak og/eller behandling eller henvise videre ved behov.

Ferdighetsml:

Samtlige mål inom **færdighet** mts av gællande kursplan.

Generell kompetens saknar tydlige mål gællande:

- kan anvende kunnskaper og ferdigheter i behandling av pasienter tilhørende utsatte grupper, inkludert kronisk syke, pasienter med rusavhengighet eller med funksjonshemming, samt for pasienter som er spesielt pleietrengende eller er i en palliativ fase

- kan anvende kunnskap om konsekvenser av overgrep og traumer, og skal opptre forståelsesfullt og respektfullt i møte med pasienter med slike utfordringer (våld i nära relationer)
- kan kommunisere med barn om vanskelige temaer som vold, overgrep og omsorgssvikt

Kapitel 5 Læringsutbytte for kompetanseområdet tannpleierrollen i samfunnet

Vid gjennomgang konstateras att ett antal mål inom Kapitel 4 saknas i gällande kursplaner. Mål som inte tydligt kan utläsas ur kursplaner är:

Kunnskapsmål:

- har avansert kunnskap om den vitenskapelige dokumenterte effekten av ulike utadrettede tiltak for å fremme oral helse i befolkningen
- har bred kunnskap om oral helse og sykdomsbyrde, og dens fordeling globalt
- har kunnskap om pågående og fremtidige befolkningsendringer nasjonalt og globalt, og forståelse for hvordan dette kan påvirke behovet for oppdatering eller endring i odontologisk praksis.

Samtlige mål inom **färdighet** och **generell kompetens** möts av gällande kursplan.

1.4 Slutligt yttrande

På ett övergripande plan anser jeg att gällande utbildningsplan till största delen överensstämmer med de mål som beskrivs i *Forskrift om nasjonal retningslinje for tannlegeutdanning*. Några av de mål som beskrivs i retningslinjen är dock inte tydeligt beskrivna i kursplanerna. Troligt undervisas även dessa mål, men de behöver tydliggöras i kursplaner. De nationella riktlinjerna fokuserar på progression. Jag ser denna progression i kursplanerna men det finns utrymme for justeringar. Jag finner en viss inkonsekvens gällande verb som beskriver vad studenten förväntas kunna. Under *kunnskap* bör man använda ord som kunna nämna, kunna redogöra for osv. *Färdigheter* bör vara kopplade med verb som tydeligt beskriver att studenten ska kunna utföra något utifrån de kunnskaper som inhämtats (kunna granska och värdera, kunna genomföra). I vissa kurser ses mål som står under *kunnskap* som egentligen bör stå under

färdighet enligt de nationella riktlinjerna (se Bilaga). Att rätt verb beskriver kursmålet är viktigt för att kunna följa progressionen i studentens lärande, men också avhängigt för att kunna examinera målet på ett rättssäkert sätt.

Jag har inte i denna granskning funnit någon kursplan som hanterar ämnet Oral Kirurgi. Det finns inte heller beskrivet i någon av de andra kursplanerna att studenten ska kunna utföra extraktioner eller operativt avlägsnande av tänder. Inom kursen Endodonti nämns området apikalkirurgi, men inte som färdighet.

De specifika frågor som granskningen initialt ämnat ge svar på är svåra att besvara.

Huruvida kursernas omfattning och placering i tid är väl balanserade mot studentens samlade kompetenskrav och arbetsmängd är svårt att bedöma då jag inte har den nya utbildningsplanen i helhet utan har gjort en bedömning utifrån den övergång ni nu befinner er i. Jag kan bara konstatera att målen i nationella riktlinjerna i stort sett täcks inom utbildningsplanen.

1.5 Rekommendationer

Sammanfattningsvis, och baserat på ovanstående, rekommenderar jag att:

- Se över de mål som ovan identifierats inte vara tydligt formulerade i kursplanerna. Kunskapsmål gällande joniserande strålning, våld i nära relationer, tystnadsplikt, likabehandlande och samtycke ses extra viktigt. Även kunskapsmål och färdighetsmål inom Oral Kirurgi bör tillföras.
- Revidera målen med avseende på verb som beskriver vad studenten förväntas kunna för att förtydliga progression och underlätta vid examination. Se över att de verb som återfinns i de *Forskrift om nasjonal retningslinje for tannlegeutdanning* även används i kursplanerna
- Se över kursen Samfunnsodontologi och säkerställ att den kursen omfattar de kursmål som beskrivs i *Forskrift om nasjonal retningslinje for tannlegeutdanning*. Troligt undervisas detta, men de kan med fördel preciseras i kursplanen.
- Den generella kompetensen handlar i mångt och mycket om etik samt kommunikation med såväl medarbetare, patienter, övrig sjukvård och allmänheten. Ett sådant mål skulle med fördel kunna finnas med i samtliga kliniska kurser på avancerad nivå, och där man i kursen pedodonti specificerar att detta också gäller kommunikation med barn.

- Se över kurplanen Kjeve- og slimhinnelidelser. Den är inte korrekt uppställd (med kunskap, färdighet och generell kompetens. Dessutom hänvisar man till andra kurplaners mål vilket jag anser är otydligt för studenterna. Man hänvisar tex till Oral Kirugi, en kurs jag inte kan finna i det underlag jag fått.
- Gällande projektuppgiften öanskar jag att det preciseras att studenten självständigt ska kunna skriva en rapport. Detta för att möta målet: *kan gjennomføre et selvstendig avgrenset forskningsprosjekt under veiledning i tråd med forskningsetiske retningslinjer.*